

Te ose-samice, katere ločijo se od svojega navadnega poznejšega zaroda po velikosti svoji, nahajamo posamezne, na lesnih (osobito jelovih) plankah glodati in tvarino za „osírje“ nabirati ali pa na cvetji sladko roso srkati. Pred vsem pa rade obletavajo cvetoče grmiče bodečega in ivanškega grozdjiča. Z vsako ob tem času vničeno in pokončano oso ali sršenom, pokončana in vničena je bila tudi prec v kalu cela družina poznejšega zaroda njihovega, katera bi sicer mogla se v posledici na tisoče pomnožiti in razviti ter nam v povedanih slučajih zopet iz nova veliko občutne škode napraviti in prizadejati.

Ob času pa, ko nam sadje finih sočnih vrst dozorevati prične, da je pred poškodbo po osah obvarujemo, poiskati nam je njihove „osírje“ ter je potem popolno vničiti s tem, da je ali sežgemo, vtopimo ali kakor si bodi z osami vred pokončamo. To moremo pa z najgotovijim vspehom o mraku zvečer doseči, ko so vse ose uže lepo doma skupaj zbrane in nam nobena škodljivka pobegniti ne more. Svoj namen v povedanem obziru dosežemo pa tudi precej dobro s tem, da na sadne špalirje, kakor tudi na veje posameznih, na prostem stoječih sadnih dreves po več malih, do nad polovice s „šnopsom“, nekoliko z medom ali pa sladkorjem pomešanim, napolnjenih flašic ali skleničic razobesimo. Ose in sršeni prav rade in v obilnem številu v te flaške lezejo, kjer tudi poginejo. Ko se je pa kaka taka flaška uže preveč z osami in sršeni napolnila, ume se samo ob sebi, da jo je treba sprazniti te nesnage, ter jo z zgoraj omenjeno napravljenim „šnopsom“ zopet pravilno napolniti, da se morejo iz nova te grde škodljivke va-njo z vspehom loviti. To so najložeji in do sedaj najbolj znani pripomočki, s katerimi moremo sitne ose z vspehom pokončevati ter se pred škodo, kakoršno bi nam sicer na en ali drug način napravile, vsaj deloma obvarovati.

Ose so pa tudi pravi simbol hudobnih, opravljenih, obrekljivih in lažnjivih jezikov. Bolje, ko je sadje, bolj in grje ga ose razjedó in zdelajo: bolj ko je človek dandanes v svojem poklicu pošten in vesten, tem bolj ga obirajo strupeni jeziki tako, da ga dostokrat celó do belih kosti oglodajo.

Ni toraj zastoj rék med ljudstvom slovenskim: „Hinavskemu opravljenju in hudobni lažnjivki teče in giblje strupeni jezik neprestano tako, kot osi zadnji del njeni.“

M. Rant.

Slovenska Matica,

74. odborova seja „Matice Slovenske“

dné 9. oktobra 1886.

(Konec.)

(Za lansko leto je plačalo 1129 letnikov, za letošnje pa 960. Od zadnje odborove seje (12/5.) je pristopilo Matici na novo 65 letnikov, namreč:

1. Dr. Zupanc Franc, c. kr. vladni koncipist in zdravnik v Ljubljani.
2. Hitrek Adolf, spiritual v Studenicah.
3. Lenart Janko, župnik v Tinjah.
4. Strašek Matija, poštar v Rogatci.
5. Lasbaher Josip, učitelj na Črešnovci.
6. Nedeljko Franc, priv. uradnik v Ljubljani.
7. Vrančič Ivan, želez. uradnik v Postojini.
8. Ozbič Franc, cem. tehnik v Celovci.
9. Zadnikar Franc, trgovec v Celovci.
10. Prislán Franc, posestnik v Pavižlah.

11. Oblak Franc, c. kr. poštni oficijal v Beljaku.
12. Oschgan Simon, c. kr. notar v Beljaku.
13. Pavločič Andrej, nač. postaje v Beljaku.
14. Piháč Franc, trgovec v Beljaku.
15. Božič Peter, župnik v Trenti.
16. Hubad Josip, c. kr. gimn. profesor v Kranji.
17. Glaser Ivan, pravnik pri D. M. v Puščavi.
18. Schatz Josip, učitelj pri D. M. v Puščavi.
19. D. G., priv. uradnik v Ljubljani.
20. Lavrič Mihael, trg. poslovodja v Ljubljani.
21. Detelja Karol, trgovec in posestnik v Dobu.
22. Merher Josip, trgovec v Dolenji Vasi.
23. Rotner Josip, c. kr. sodn. pristav v Ribnici.
24. Kokalj Anton, mešč. učitelj v Voitsbergu.
25. Reich Anton, c. kr. blag. oficijal v Gradci.
26. Gregorič Anton, posestnik v Ptuji.
27. Dedič Matej, učitelj v Bočni.
28. Jaunik Gabriel, nadučitelj pri sv. Antonu.
29. Kovač Franc, trgovec v Loži.
30. Kotzbeck Josip, c. kr. notar v Vipavi.
31. Šapla Daniel, posestnik v Šturiji.
32. Krištof Leopold, c. kr. sodn. pristav v Pliberku.
33. Dr. Sommer Josip, župnik v Št. Mihelu.
34. Pipan Anton, kaplan v Koboridu.
35. Bekar Josip, duh. pomočnik v Dolini.
36. Pavša Anton, duhovnik v Prosnidu.
37. Hladnik Ivan, posestnik in trgovec v Dolenjem Logatci.
38. Hladnik Matija, posestnik v Gorenjem Logatci.
39. Knjižnica učiteljska logaškega okraja.
40. Poljšak Josip, župnik v Prvačini.
41. Sedminek Josip, trgovec pri sv. Lenartu.
42. Tominc Blaž, učitelj v Rušah.
43. Vajšelj Franc, učitelj v Hrušici.
44. Suša Josip, župan v Štorjih.
45. Karba Ivan, učitelj pri sv. Križi.
46. Dolžan Jurij, kaplan v Moščenicah.
47. Jezovšek Mihael, odv. koncipijent v Ormoži.
48. Mikl Vekoslav, trgovec v Ormoži.
49. Petrovič Ivan, c. kr. sodnijski pristav pri sv. Lenartu.
50. Rop Josip, posestnik pri sv. Lenartu.
51. Zadravec Štefan, c. kr. poštar pri sv. Lenartu.
52. Farkaš Ivan, učitelj v pok. v Negovi.
53. Jurkovič Martin, kaplan pri sv. Ani.
54. Lašpaher Ivan, žel. sin v Negovi.
55. Mlinarič Ivan, gost. sin pri sv. Trojici.
56. † Ornik Anton, nadučitelj pri sv. Ani.
57. Dr. Suhač Anton, župnik pri sv. Ani.
58. Šturm Alojz, posestnika sin v Ivanjcih.
59. Vreča Milan, učitelj v Negovi.
60. Zorko Miroslav, organist pri sv. Vrbanu.
61. Podboj Anton, c. kr. poštni uradnik v Beljaku.
62. Schiffrer Ivan, c. kr. poštni uradnik v Beljaku.
63. Zavadlal Mihael, c. kr. gimn. prof. v Pazinu.
64. Kranjc Simon, zdravnik pri sv. Vrbanu.
65. Repič Franc, trgovec pri sv. Andrašu.

Ker se nihče ne oglasi več k besedi, zaključí prvosednik sejo ob 7. uri zvečer z dostavkom, da bodi prihodnja seja koncem decembra ali pa začetkom januarija, med tem časom naj bi pa delovali odseki.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dodatek k 37. listu „Novic“ stran 292. „Trgovinska in obrtna zbornica“ po točki 12.)

III. Gosp. zbornični svetnik M. Pakič poroča o dopisu c. kr. deželne vlade z dné 16. februarja 1886., št. 1875., kateri slóve:

„Pri vis. c. kr. trgovinskem ministerstvu se je sprožilo vprašanje, je-li obrtne pravice pekov obsežajo tudi trgovino z moko in phanjem (grêsom), ali če imajo pravico do te trgovine le trgovci z moko, branjevci, trgovci z živili itd., oziroma peki, če so jo posebej zglasili.

V formalnem oziru bi sicer o tem vprašanju v zmislu §. 36. zakona z dné 15. marca 1883., drž. zak. št. 39 najprej c. kr. deželna vlada imela odločevati za vsak slučaj posebej; ker pa vendar ni le možno, marveč skoro gotovo, da bi se v različnih upravnih okrajih različno rešilo to vprašanje, namerava vis. trgovinsko ministerstvo sporazumno z ministerstvom za notranje zadeve rešiti enakomerno to vprašanje. Zaradi tega se prosi sl. zbornica vsled ukaza vis. c. kr. trgovinskega ministerstva z dné 2. februarija t. l., št. 40.832/ex 1885, naj izvoli izraziti svoje mnenje o istinitih razmerah, kako se zvršuje pekovski obrt sam na sebi in v zvezi s trgovino z moko in phanjem (grêsom) v okrajih zborničnem; pri tem naj se meritorično ozira na te točke.

V obrtnopravnem oziru se mora razločevati med onimi peki, kateri so nastopili svoj obrt še, predno je dobil zakon z l. 1859. veljavo, in takimi, kateri so ga nastopili pozneje.

Kar se tiče prve vrste, imajo ti peki po starih določilih tudi še na dalje pravico do trgovine z moko in phanjem (grêsom), ne da bi jim trebalo še to posebej naznaniti.

Gledé radiciranih ali prodavnih pekovskih obrtov je opaziti, da se je v členu VII. zglasilnega patenta k obrtnemu redu samo izreklo, da se realna lastnost teh obrtov ne predrugači. Gledé obsega obrtne pravice pa je vendar s temi obrti tako ravnati, kakor z drugimi.

Pekom pa, kateri so še le za veljave obrtnega reda iz leta 1859. l. ali zakona z dné 15. marca 1883. l. drž. zak. št. 39, zglasili pekovski obrt, se ne more pri-sojati pravica do trgovine z moko in phanjem (grêsom) brez posebnega zglasila te trgovine, ker imajo po §. 42. obrtnega reda iz l. 1859., katero določilo se s §. 36 gori navedenega zakona ni spremenilo, ti obrtovalci po vsebini obrtnega lista le pravico do izvrševanja pekarije, če se v slednjem oziru ni izvršilo posebno zglasilo te trgovine.

Dolžnost pekov, da zglasijo trgovino z moko in phanjem (grêsom), bi tudi s stališča davkoplačevanja ne imela pomena, ker bi se tudi v tem slučaju davek odmeril od vkupnega obsega vršbe obrta.“

Da bi se to vprašanje zanesljivo rešilo, pričele so se v tej zadevi pozvedbe, katere so pokazale, da niti v glavnem mestu, niti na kmetih peki niso tržili z moko. Phanja pa, v kolikor se more povzeti iz poizvedeb, peki v Kranjski nikdar niso prodajali.

Ker je bila v prejšnjih časih sploh navada, da so peki kupili žito ter iz njega dali mleti moko za pekarijo, zgodilo se je večkrat, da niso porabili vseh vrst moke, toraj so neporabljeno moko, če jim je bilo pri-lično, prodali; kot obrtniki pa se niso nikdar bavili s to trgovino. Tudi odkar velja obrtni red z leta 1859., peki v Kranjski kot obrtniki ne tržijo z moko, in zgodí se toraj zeló redko, da peki prodajajo moko, če pa vendar kateri trži z moko, je zato tudi posebno obdačen.

Da se o obrtni trgovini pekov z moko in phanjem (grêsom) tudi od l. 1860. dalje govoriti ne more, se dá razlagati iz tega, da se peki, kateri so obrt uže pred tem letom izvrševali, navadno niso posluževali te pravice, in je zdaj le še 13 pekov v Kranjski, kateri so si pridobili pravico do pekarije, še predno je stopil v moč zakon z dné 20. decembra l. 1859., drž. zak. št. 227. Radiciranih in prodavnih pekovskih obrtov ni v Kranjski.

Na podlagi tega meni odsek, da so pred l. 1860. peki mogli tudi po obrtniško prodajati moko brez po-

sebnege zglasila; pozneje pa je bil samo pridobitni obrtni list mirodajen. Odsek predlaga toraj:

Zbornica naj izvoli v tem smislu izreči svoje mnenje.

Predlog se sprejme.

IV. Gospod zbornični svetnik K. Luckmann poroča o podaljšanju cesarjevič Rudolfove železnice do Trsta. Solnograška trgovinska zbornica je namreč doposlala zbornici prepis prošnje, katero je predložila vis. c. kr. trgovinskemu ministerstvu. V tej prošnji se obrača solnograška trgovinska zbornica do c. kr. trgovinskega ministerstva, naj bi se kolikor možno kmalu visoki poslanški zbornici predložil postavni načrt o napravi direktne železniške zveze od Trsta s cesarjevič Rudolfovo železnico in nje neposrednja zveza čez Ture s kako postajo solnograške gorske železnice v Pongau. Solnograška zbornica se je obrnila do sl. zbornice, naj bi tudi ta vkrenila potrebne korake, da se pospeši uže toliko let kot nujno potrebna naprava te železniške črte.

Gospod župan glavnega mesta Celovec poročil je zbornici, da je mestni odbor celovski vložil pri koroškem deželnem zboru prošnjo zaradi podaljšanja Rudolfove železnice čez Celovec, in ta je sklenil:

1. Deželnemu odboru se naroča, da prosi vis. vlado, naj se gradnja železnice Divača-Loka kolikor možno kmalu postavno zagotovi ter se prične delo, in

2. da se ta železnica od Loke skozi Rožno dolino do Celovca podaljša in se v ta namen zaukažejo tehnična dela, oziroma se dopolnijo.

Dalje se opozarja gospod poročevalec na nujni predlog, katerega je stavil gospod poslanec eksc. baron Schwegel v kranjskem deželnem zboru dne 20. januarja l. 1886., kateri se glasi:

„Z ozirom na rastoče težave, katere se vsled gibanja zdanje trgovinske politike stavijo na pot prometu čez državno mejo po suhem in z ozirom na posebne ovire, katere se stavijo na pot razvoju našega prometa po morju zaradi nedovoljnih zvez naših morskih obali z notranjimi deželami in njih naravnim trgovinskim ozemljem in katere v vnanjem trgovinskem prometu, kateri bi mogel preteče, splošno propadanje kmetijstva vspešno braniti, našo konkurenco občutljivo ovirajo in večkrat preprečijo; z ozirom na to, da bi se tem velikim nedostatkom le s hitrim dogradenjem druge primerne in kratke direktne zveze od Trsta s severo-zapadom države in z deželami srednje Evrope sploh vspešno moglo v okom priti in da bi se sklepom péage-pogodbe za progo Ljubljana-Divače zdanjemu polžaju položaju in zadostni zvezi ravno tako malo moglo ugoditi, kakor se ne more iz družih vzrokov pač nič več ozirati na novo gradnjo Predelske železnice, in z ozirom na to, da sme pričakovati, da se bode na te prometno-politične želje in potrebe, katere so opetovano povdarjale planinske dežele, kakor tudi Trst in Istra in katerih velika in splošna korist za državo se je priznavala tudi od druge strani, — ozirala c. kr. vlada, kakor tudi zakonodavni faktorji, naroča se deželnemu odboru: naj te nazore in želje deželnega zbora vojvodine kranjske naznani visoki vladi in jo v imenu zastopnikov te dežele prosi: Prične naj se resno misliti na dogradenje Rudolfove železnice s kratko in direktno zvezo od Trsta s severo-zapadnimi deželami države in v ta namen naj se storijo potrebni koraki, da se proga Trst-Herpelje-Divača čez ta slednji kraj in čez Razdrto in do Loke podaljša, potem od pripravnega kraja Rudolfove železnice, morda od Kranja čez Tržič in čez Ljubelj, napravi zveza s Celovcem in konečno naj se okrajša obstoječa proga z zvezo čez Ture med Thalheimom in Rottenmannom.“

Opirajoč se na to utemeljitev nj. ekselence barona Schwegelna predlaga gosp. poročevalec:

„Slavna zbornica naj izreče svoje soglasje s sklepom kranjskega deželnega zbora ter naj v tem smislu stavi prošnjo do vis. trgovinskega ministerstva.“

Predlog se sprejme jednoglasno.

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

(Dalje.)

Poglejmo sedaj na desnico, kaj ona dela.

Desnica čuti, da so razmere naše enako notranje kot vnanje prav resne in s tem položajem računa. Ne gledé na vlado obrnila se je tedaj do najtežjega dela do pogodbe z Ogersko; odseki začeli so delati, in kakor se je nadjati, dognani bodo v osekih v treh tednih vsi predmeti. — Desnica vé, da bo s te odpravljena največja notranjih težav, zavolj tega hoče jo dognati pred vsemi drugimi. Jeli bo to sedanji vladi na korist ali ne, to ne pomenja mnogo, ker sta pogodba in vlada reči vsaka za-se.

Vse drugo prizadevanje večine pa se obrača na to, da se med seboj ožje zveže, ker le tako je tudi obstanek njen zagotovljen. V ta namen je dognati in se doganja, kaj hoče večina, po katerih sredstvih in v čem so vsi deli večine drug za drugega v soglasji. To bistveno vprašanje rešuje se v posebnih nejavnih obravnavah. Pa tudi družbeno bližajo se različni deli desnice drug drugemu. Kar se še nikdar ni zgodilo, od kedar ima sedanja večina v rokah krmilo državnega zbora, zgodilo se je minuli četrtek, ko so se sešli poljski, česki, Hohenwartov in Lichtensteinov klub v skupni shod.

Navzočih bilo je v Breitovem hotelu za državno zbornico nad 130 desničarjev, kar jih ni došlo, jih večinoma ni bilo v Beču, ali pa so bili bolni in zadržani. V shodu veljala je samo ena zapoved, da se tovariši z enega kluba niso smeli vستي skupaj, s tem doseglo se je, da so prišli v ožjo dotiko desničarji, ki sicer v to nimajo prilike. — Taki shodi bodo se ponavljali in nadejati se je, da ostanejo stalni, tako, da bo vsakemu desničarju znano, kje gotovi dan v tednu more sniti se s tovariši svojimi. — Ako to obvelja, podučijo se poslanci o potrebah in težnjah družih krajev države, delovanje postane bolj zavestno in ako se desnica tako ožje sklene v nji vsak poznajoč potrebe drugega, potem ne bo več krhanja, potem ne bo več prostora med desnico za šuntarje in rogovileže, kakor so zadnje dve leti se zalegli med njo tako, da je bil zadnji čas, pokazati jim vrata.

Koliko časa ima trajati sedanje zborovanje, še ni gotovo, toliko pa je dogovorjeno, da se delegaciji snidejo dne 4. noveembra. Pred tem dnevom pa bo državno zborovanje pretrgano, kedar bode posel dognau, katerega ima izrekoma v odsekih za pogodbo in pa po izvršenih volitvah v delegacije, kar je vse lahko mogoče teden pred začetkom delegacij, ako v odsekih za pogodbo ne nastanejo nepričakovane zapreke.

Gledé stanja in vedenja vlade sedaj ni mnogo opomniti, na to pa kaže vse, da ministra Dunajevski in Pražak, katera levičarji uže mnogo let odstavlja, še nočeta vstreči vroči želji svojih nasprotnikov, temveč ostaneta še dalje pri vladi, akoravno levici nepriljubljena. — Minister Gautsch dan za dnevom zgublja prijateljev, osornost in napetost njegova mu tudi ne bodete pripomogli k priljubljenosti.

Z Dunaja 18. okt. (*Državni zbor, jezikovni odsek in odsek za pogodbo z Ogersko.*) Delovanje državnega zbora samega v tem zasedanji ni in ne bo pomenljivo, ker ne pride na vrsto skoraj noben pomenljiv predmet. Vkljub temu pa se godijo pomenljive reči, katere z ojstrimi črtami značijo sedanji položaj. Taka dogodba je zadnja naredba pravosodnega ministra barona Pražaka zaradi češčine pri nadsodnji praški, kateri je pritrnilo — kar je ravno pomenljivo vse ministerstvo. To je vsaj nekaj znamenja, da sedanja vlada še zmiraj stoji na svojem prostem programu, akoravno ga sila počasi in rahlo izvršuje. Naravno je, da levica, ki je vse minulo leto toliko sanjari o razpadu desnice in o približavanji med vlado in nemško-avstrijskim klubom — in preslišala one narerebde, temveč v interpelaciji in v jezikovnem odseku zopet pričela krvavo vojsko zoper sedanjo vlado, ki povsod dela na škodo nemške narodnosti.

Razprava v jezikovnem odseku bila je prezanimiva, da bi iz nje ne naglasil poglobitnih izjav: Levica je zahtevala, da se odsek skliče samo zato, da svojo nevoljo zoper vlado izreče zavolj omenjene naredbe, naravno je tedaj, da levičarji z veliko-nemškim Lienbacherjem vred ni celo nič govorila o jezikovnem predlogu Scharschmidovem, ampak izaljučno o novi ministerski naredbi. Pri tem razgovoru odlikoval se je Lienbacher bolj kot vsi „rojeni“ levičarji v nasprotovanji zoper vlado, ker je z navideznim strokovnjaštvom skušal dokazati nepostavnost ministerske naredbe. Prav nejnusno je videti, da še celó v imenu Lichtensteinovega kluba, ki ga je v ta odsek izvolil, še zdaj veliki zvonec nosi solnograška frfulja v vseh najpomembnejših odsekih.

Iz ned levičarjev govorili so: Plener, Scharschmid, Lienbacher, Herbst in Sturm, izmed desnice pa: Zeithammer, Rieger, Rih. grof Clam.

Minister Pražak je odločno in stvarno zavrnil očitanje levičarjev izrekom: Lienbacherjevo, sklical se je pa po pravici in v splošno zadostenje, da je bivši minister Herbst prav tako naredbo izdal za Galicijo, ter jo s prav takimi razlogi utemeljeval, kot sedanja vlada svojo.

Pomenljiv je bil pa odgovor ministra Taaffeja na vprašanje levičarjev: kako stoji vlada nasproti predlogu Scharschmidovemu? Minister Taaffe je odgovoril: Da se je uže izrekel v imenu vlade, da je pripravljena vdeležiti se posvetovanja o predlogu Scharschmidovem, pa naglašal je tudi uže pri prvem branji, da se mora vlada držati svoje izvrševalne pravice, da sama vredi službeni jezik (Regelung der Denstsprache). Vlada prizna potrebo, da mora nemščina v Avstriji imeti posebno stanje kot posredovalni in oni jezik, katerega razume največ ljudi v Avstriji.

Zato se vlada v takih stvaréh ne bo nikdar stavila na enostransko narodno stališče, temveč bo zmiraj pred očmi imela potrebo dežel. — Češčina kot službeni jezik ne bo dobila onega mesta, kakoršno ima polščina v Galiciji, ker so razmere na Českem vse drugače; izreči morem, da razmere na Českem sedaj niso take, da bi se mogla tam uvesti taka naredba kot ona iz leta 1869. — Ako se je reklo, da se Avstrija oškoduje, ako se nemščina ne uvede povsod in povsod, tedaj rečem, nemščina mora imeti posebno stališče, ker je svetovni jezik, ker je prometni in posredovalni jezik, toda ne smelo bi se ji dajati umetno stališče, katerega ne potrebuje, ker je dosti močna in po vsem svetu razširjena.